10 клас
Комплексная работа

Заданні	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*	*Усяго*
Балы											

Заданне 1. Выпішыце словы, правапіс якіх не адпавядае сучасным нормам. Запішыце адпаведнае правіла. Хто аўтар гэтага твора?

Максімальная колькасць балаў — 5

Назва правіла	Прыклады слоў з тэксту

Аўтар твора:________________________

Трыолет
Мне доўгае разстаньне з Вамі
Чэрней ад Вашых чорных кос.
Чаму ж нядобры час прынёс
Мне доўгае разстаньне з Вамі.
Я паблядънеў ад горкіх сьлёз
І трыолет пачаў славамі:
Мне доўгае разстаньне з Вамі
Чэрней ад Вашых чорных кос.

Заданне 2. Перакладзіце тэкст на беларускую мову. Лічэбнікі запішыце словамі.

Максімальная колькасць балаў — 6

По размерам территории Республика Беларусь занимает тринадцатое место среди европейских государств. В Европе Беларусь по площади немного уступает Великобритании и Румынии и более чем в два раза превосходит Португалию и Венгрию. Общая ее площадь — 207,6 тыс. км^2. Наибольшая протяженность с запада на восток — 650 км, с севера на юг — 560 км.

____
____
____
____
____
____
____
____

Заданне 3. У табліцы прадстаўлены тыпы суфіксальнага словаўтварэння назоўнікаў агульнага роду. У пустыя клеткі ўпішыце прапушчаныя суфіксы або словы.

Максімальная колькасць балаў — 4

№	Суфікс	Слова
1.		*папрашайка*

2.	-ак-(а) / -як-(а)	
3.		*бадзяга, туляга*
4.	-к-(а)	
5.		*запявала*
6.	-он-(я)	
7.		*злюка*
8.	-ейк-(а)	

Заданне 4. Устаўце прапушчаныя літары і да кожнай лексемы падбярыце такія словы, якія рыфмуюцца. Запішыце парамі і пастаўце націскі.

Максімальная колькасць балаў – 9

Узор: раку́шка — маку́шка.

Зав...дскі —
ц...мент —
к...ршун —
ім...нны —
кр...вавы —
камбайн...р —

Заданне 5. Падбярыце да імён, якія выкарыстоўваюцца ў гутарковым стылі, і запішыце афіцыйна зацверджаныя адпаведнікі

Максімальная колькасць балаў – 3

Гэля —
Зося —
Стэфа —
Галляш —
Саўка —
Тамаш —

Заданне 6. Запішыце словы ў адпаведныя пустыя клеткі.

Максімальная колькасць балаў – 5

Аплікант, аршын, гарнец, гута, жаўнер, жупан, лапсярдак, палаш, пастарунак, паядынька.

Тэматычныя групы	***Словы***
Назвы асоб па пасадзе і роду заняткаў	
Назвы ўстаноў і прамысловых прадпрыемстваў	
Назвы прадметаў адзення	
Назвы зброі	
Назвы адзінак вымярэння	

Заданне 7. Сёння ў беларускую мову прыйшло шмат запазычанняў, якія можна замяніць ужо існуючымі ў мове адпаведнікамі. Да кожнага з прапанаваных слоў запішыце такі адпаведнік — слова ці словазлучэнне.

Максімальная колькасць балаў — 5

Байкер -
банкінг-
блокбастар -
электарат-

камедзі клаб -
мерчандайзер -
прайм-тайм -
супер! -
ток-шоу -
хіт-

Заданне 8. Назавіце сродкі мастацкага адлюстравання і мастацкай выразнасці ў прапанаваным тэксце.

Максімальная колькасць балаў — 5

Вылеці, сізая галачка,
Вынесі залатыя ключы,
Замкні халодную зімачку,
Адамкні цёплае лецечка.

Сродкі мастацкага адлюстравання і мастацкай выразнасці	*Прыклады з тэксту*

Заданне 9. Францыск Скарына з'яўляецца аўтарам:

Максімальная колькасць балаў — 3

1) 23 кніг Бібліі;
2) прадмоў да кніг Бібліі;
3) перакладаў кніг Бібліі;
4) "Катэхізіса";
5) "Малой падарожнай кніжыцы";
6) Статута Вялікага Княства Літоўскага.

Заданне 10. Запоўніце табліцу.

Максімальная колькасць балаў — 5

Назва твора	**Жанр**	**Аўтар (прозвішча ці псеўданім)**
"Нарач"		Максім Танк
"Верасень"	верш	
"Датрымаў характар"		Алесь Гарун
"Нямоглы бацька"		Уладзімір Караткевіч
"Страта"	апавяданне	
"Маёвая песня"	верш	
"Сірочы хлеб"		Янка Брыль
"Бывай"	верш	
"Песня пра зубра"	паэма	
"Гражына"	паэма	

10 клас
Комплексная работа
ДАВЕДКІ

Заданні	*1*	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*	*10*	*Усяго*
Балы	**5**	**6**	**4**	**9**	**3**	**5**	**5**	**5**	**3**	**5**	**50**

Заданне 1.
Каментарый. За 1 лічэбнік (пераклад, правапіс) – 0,5 бала, плюс 2 балы – за астатні пераклад.

Назва правіла (па 0,5 бала)	*Прыклад слоў з тэксту (па 0,5 бала)*
1. правапіс спалучэнняў галосных у запазычаных словах	трыолет
2. правапіс літар з/с у прыстаўках	разстаньне
3. правапіс мяккага знака	разстаньне, сьлёз
4. аканне (правапіс о,э,а)	чэрней

Аўтар твора: *Максім Багдановіч **(1 бал)***

Заданне 2.

Па памерах тэрыторыі Рэспублікі Беларусь займае трынаццатае месца сярод еўрапейскіх дзяржаў. У Еўропе Беларусь па плошчы крыху саступае Вялікабрытаніі і Румыніі і больш чым у два разы пераўзыходзіць Партугалію і Венгрыю. Агульная плошча – **дзвесце сем цэлых шэсць дзясятых** тыс. км^2. Найбольшая працягласць з захаду на ўсход — **шэсцьсот пяцьдзясят** км, з поўначы на поўдзень — **пяцьсот шэсцьдзясят** км.

Заданне 3. ***Каментарый. У вучняў – свае прыклады.***

№	**Суфікс**	**Слова (прыклад)**
1.	-айк-(а)	папрашайка
2.	-ак-(а) / -як-(а)	служака, здаравяка
3.	-яг-(а)	бадзяга, туляга
4.	-к-(а)	выскачка
5.	-л-(а)	запявала
6.	-он-(я)	ціхоня
7.	-ук-(а) / -юк-(а)	злюка
8.	-ейк-(а)	госцейка

Заданне 4.

Каментарый. Па 0,5 бала– за кожную ўстаўленую літару; па 0,5 бала– за кожнае парнае слова, па 0,5 бала – за кожны націск. (у вучняў – свае варыянты слоў)

Зав**о**дскі — флоцкі
ц**э**мент — дацэнт
к**а**ршун — пярун
ім**е**нны (ім**я**нны) — дрэнны
кр**ы**вавы — дзяржава
камбайн**е**р — лайнер

Заданне 5.

Гэля — Алена
Зося — Соф’я (Сафія)
Стэфа — Стэфанія
Галляш — Ілья
Саўка — Савелій
Тамаш – Фама

Заданне 6.

Тэматычныя групы	*Словы*	
Назвы асоб па пасадзе і роду заняткаў	*аплікант*	*жаўнер*
Назвы установ і прамысловых прадпрыемстваў	*гута*	*пастарунак*
Назвы прадметаў адзення	*жупан*	*лапсярдак*

Назвы зброі	*палаш*	*паядынька*
Назвы адзінак вымярэння	*аршын*	*гарнец*

Каментарый. *Аплікант – 'вучань пры адвакаце ці землямеры'; аршын – 'мера даўжыні'; гарнец – 'мера сыпкіх і вадкіх цел'; гута – 'шклозавод'; жаўнер – 'салдат'; жупан – 'доўгі суконны кафтан'; лапсярдак – 'кафтан'; палаш – 'сабелька'; пастарунак – 'аддзяленне паліцыі ў Заходняй Беларусі'; паядынька – 'аднаствольная паляўнічая стрэльба'.*

Заданне 7.

Байкер — *матацыкліст, веласіпедыст*; банкінг — *банкаўскае абслугоўванне*; блокбастар — *касавы фільм*; электарат — *выбаршчыкі*; камедзі клаб — *камедыйны клуб (клуб камедыі)*; мерчандайзер — *гандлёвы прадстаўнік, адказны за выкладку тавару*; прайм-тайм — *найвыгаднейшы час* (у эфіры); супер! — *найвышэйшы клас*! *(здорава);* ток-шоу — *размоўная праграма*; хіт — *штосьці вельмі папулярнае.*

Заданне 8.

Сродкі мастацкага адлюстравання і мастацкай выразнасці	***Прыклады з тэксту)***
традыцыйныя фальклорныя эпітэты	***сізая*** *галачка,* ***залатыя*** *ключы,* ***халодную*** *зімачку,* ***цёплае*** *лецечка*
паэтычны зваротак	*сізая галачка*
памяншальна-ласкальная форма слоў	*зімачку, лецечка*
паэтычны вобраз-сімвал	«Сізая галачка», якая «залатымі ключамі» замыкае «халодную зімачку» і адмыкае «цёплае лецечка», – гэта паэтычны вобраз-сімвал, традыцыйны народнапесенны «знак» надыходу вясны.
метафары	*Замкнуць,* як хату або клець, *зіму* і *адамкнуць лета* – значыць утварыць дзеянні яўна метафарычныя (дзеясловам тут нададзены пераносны сэнс)

Заданне 9. 2, 3, 5.

Заданне 10. ***Каментарый. (0,5 бала за кожны правільна запоўнены радок)***

Назва твора	**Жанр**	**Аўтар (прозвішча ці псеўданім)**
"Нарач"	**паэма**	Максім Танк
"Верасень"	верш	**Анатоль Грачанікаў**
"Датрымаў характар"	**п'еса**	Алесь Гарун
"Нямоглы бацька"	**казка**	Уладзімір Караткевіч
"Страта"	апавяданне	**Генрых Далідовіч**
"Маёвая песня"	верш	**Максім Багдановіч**
"Сірочы хлеб"	**аповесць**	Янка Брыль
"Бывай"	верш	**Аркадзь Куляшоў**
"Песня пра зубра"	паэма	**Мікола Гусоўскі**
"Гражына"	паэма	**Адам Міцкевіч**